

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un răspuns detractorilor lui Șaguna.

IV.

În special Aron Florian avea obiceiul a folosi în corespondențele sale cu Ioan Maiorescu și cu alții, niște expresii atât de pornografice și triviale contra lui Șaguna, cari nici nu se pot reproduce. El avea următoarele motive personalissime, din cari pured toate clevețirile lui la adresa lui Șaguna:

1. Fiindcă a scris un abecedar, pe care guvernul l-a respins, aprobând pe cel propus de Șaguna (și se știe, câtă animosități și ce ură înversunată se deslănțue și în ziua de azi între autorii diferitelor abecedare; avem unele exemple triste!)

2. Fiindcă Florian aspira la postul de director general al școalelor române din Ardeal, în care calitate funcționează Moise Fulea dela 1815—1850. Șaguna însă n'a voit să-i încredințeze lui această funcțiune. Astfel rămase Florian în Sibiu fără ocupațiune „ca să taie frunză cânilor”, cum se exprimă într-o epistolă către Maiorescu (și va fi știut pentru n'o face!)

3. Florian era un spirit cu prea pronunțate porniri spre independență în cugetare și acțiune; de aceea nu se putea nici decum împăca cu ființa energică și atât de autoritativă a lui Șaguna. Dovadă, că după ce acesta s'a învoit la sfârșitul anului 1852 să-l pună redactor la „Telegraful Român”, Florian n'a rămas decât o lună de zile conducătorul acestui ziar.

Cunoașterea acestor împrejurări va dovedi oricui, ce temei se poate pune pe cuvintele și aprecierile lui Aron Florian privitoare la sentimentele și faptele lui Șaguna! Cine știe, ce va să zică judecata istoriei, nu va putea invoca niciodată

în sprijinul părerilor sale argumente scoase din epistole private, cari sunt atât de tendențioase și isvorăsc din cugetul preocupat al unor oameni invidioși.

Mai departe colaboratorul „Unirii” nu vrea să creadă, că Șaguna ar fi avut vre-un merit pentru ușurarea sorții țărănimii. Puțin împoartă, ce vrea sau nu vrea dânsul să creadă! Aci trebuie să spunem însă, că dacă desființarea iobăgiei era decretată în principiu la 1848, aceasta nu înseamnă, că s'a și realizat atunci! Abia la 1854 prin o patentă împărătească s'a pus în lucrare improprietărea țăranilor și un mare noroc pentru Românii ardeleni a fost, că lucrarea aceasta o conduseră ascultarea multelor și cuvântul lui Șaguna. Intervențiile lui Șaguna în interesul satelor românești și a singuraticilor familiei sunt atât de numeroase, încât actele privitoare la aceste chestiuni urbariale ar da volume întregi. Poporul, care își formează judecata, neinfluențat de ineptii ziaristice, ca cele din „Unirea” — a ținut minte acest lucru și l-a eternizat în numeroase tradiții, împodobindu-i amintirea în chip de recunoștință cu veșmântul poetic al fantasiei sale bogate. (A se vedea 3 frumoase tradiții publicate în foiletonul „Tribunei” nr. 12 din 1909 sub titlul: „Șaguna și împăratul” sau „Cum s'a șters iobăgia”.)

Cât de bun sfetnic al împăratului a fost Șaguna sau cât de mult îl știa prețui împăratul pe el, s'ar putea dovedi cu o mulțime de cazuri, din cari cităm, spre a nu înzuri prea vorba, unul singur: răspunsul, ce a dat împăratul în primăvara anului 1865 deputației românești și despre care Barițiu scrie (vol. III. pg. 297):

„Acea laudă atât de semnificativă dată de către Majestatea Sa metropolitului Andrei în termeni așa apodictici,

lici, se aude foarte rar din graiul unui monarh, d. ex. numai către un beladuce eminent sau către vre-un bărbat de stat cu merite extraordinare.”

Dacă a fost însă Șaguna sfetnic atât de bun al împăratului „pentru ce n'a contribuit — se întreabă colaboratorul „Unirii” — să se împlinească așteptările Românilor după revoluție?”

Nu mai e lipsă a stăruii asupra absurdității acestei întrebări, fiindcă știe orice Român luminat, cât de mult a contribuit Șaguna la progresul națiunii române după 1850 și câte așteptări s'au împlinit, uneori numai grație stăruințelor lui nepregetate. Cel mai frumos program național, (Febr. 1849) singurul, care ne prezintă pe toți Românii din monarhia austriacă, luptând împreună, e fapta lui Șaguna! Dar dacă această unitate și organizare politică a națiunii române nu s'a putut realiza nici atunci, nici mai târziu, cauza e, că pedecile erau atât de multe și grele, încât înlăturarea lor trecea peste puterile oricărui muritor. Dacă nu s'ar fi găsit atâtea alți sfetnici ai împăratului, cari să dăruie tot ce putea Șaguna la cale în sfaturile sale cu împăratul, dacă tunurile prusiene n'ar fi sămănat în 1866 la Sadowa și Königgrätz atâtea moarte în rândurile armatei austriace, sdruncinând cu totul situația monarhiei, și dacă fruntașii Românilor ar fi urmat mai cu sinceritate sfaturile lui Șaguna — situația noastră politică poate că nu s'ar fi înăspriat atât de rău.

Fiindcă „Unirea” pare a regreta, că cultul lui Șaguna începe a se generaliza și a se răspândi și peste Carpați, reproducem aici niște aprecieri cari dovedesc, că frații de dincolo cunosc și știu prețui importanța și mărimea lui Șaguna mai bine decât frații „uniți” de aici. Profesorul Dobrescu, deși nu e Ardelean, are totuși înțelegere dreaptă pentru adevărul istoric și îl exprimă

fidel în aceste cuvinte: „Șaguna n'a reușit pe teren politic să facă din Români un factor de căpetenie, care să ia parte hotărâtoare la mersul trebilor. Și aceasta nu din vina lui. N'a reușit aceiași din cauza schimbărilor politice și constituționale așa de dese și așa de repezi în monarhia austro-ungară, așa că ceea ce cu multă trudă și căznă isbutia să câștige sau să construiască până într'un anumit moment, printr'o nouă schimbare, dintr'o zi la alta vedea cum să năruiește, și atunci el se vedea silit să o ia din nou dela început și în împrejurări cu totul altele decât acelea, în care lucrase până atunci. Dar mai ales n'a reușit deplin din cauza unora dintre ai săi, cari fie din cauza ingustimii vederilor, fie din cauza invidiei și a răutății omenești, nu l-au priceput și nu l-au secondat. Om al realității, om practic prin excelență, Șaguna nu se lăsa condus de sentimentalism sau de fantasmă irealizabile, nu era de părerea, că: ori totul dintr'odată, ori nimic, ci era de părere, că Românii ardeleni să fie vecinic la postul lor, vecinic străjeri neadormiți, stăruind oricărui clipe, oricărui zile, oricărui împrejurări și maximul dar și minimul de folos, cel-l putea da, și lucrând în totdeauna, ca ziua de mâine să aducă mai mult decât cea de azi. Acei cari nu puteau înțelege că aceasta e cea mai cumintă cale și cea mai înțeleptă procedură, nu s'au dat înlături de a răsfrândi pe socoteala lui *știri tendențioase*, de a ridica în contra-i *calomnii*, acuzându-l de vândut străinilor, de al lovi cu epiteta de trădător al neamului, tocmai pe el, care *și sufletul și trupul și avuții și le-a închinat neamului românesc*. Așa de departe merge uneori recunoștința omenească!” (Conv. Lit. 1908 nr. 12).

Iar cu 30 de ani în urmă scria profundul cugetător Eminescu în „Curierul de Jasi,” astfel despre Șa-

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andrei b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Promemoria, — de care ne-am ocupat și a cărei argumentație istorică, azi controversată din unele părți, deocamdată nu o analizăm —, la 13 Iulie 1850 Șaguna o trimite în mai multe exemplare tuturor factorilor politici din Viena.

Broșura ajunge și în cercurile clericale sârbești, stărnind o senzație neașteptată și provocând o lungă și aprigă polemică ziaristică în țara întreagă. Ca un furnicar mănios s'au pornit atunci, din toate colțurile, dușmanii lui Șaguna, ca să-l împedeze în realizarea sfintelor dorințe ale sale și ale poporului său.

Între dușmanii cei dintâi erau, lucru firesc, coreligionarii sârbi, bunii noștri stăpâni bisericești, cari nu se puteau împăca cu gândul să piardă un însemnat număr de credincioși, împreună cu averile lor bisericești. Sforțările lor nervoase se cutropeau însă în fața adevărului istoric, pe care se spingea Șaguna.

Nu mai puțin răutăcioși s'au arătat apoi sașii, vecinii noștri seculari pe cari atât de bine i-am slugărit și cari îndată ce au aflat intențiunile lui Șaguna, au pornit o contra acțiune prin broșuri și ziare. Așa, de pildă, *Pester Lloyd*,¹⁾ într-o serie de articoli înfățișează pe Șaguna ca

un agent primejdios al ortodoxismului rusesc, iar celelalte ziare nemțești, prin feliurite insinuațiuni, căutau să prezinte planurile lui în cea mai neagră colorare politică.²⁾

Șaguna însă nu lăsa să treacă nimic, fără răspuns. Articollor din *Pester Lloyd* li se răspunde energic într-o broșură anonimă — după părerea noastră scrisă, sau cel puțin inspirată de însuși Șaguna, — care apare la 1850 în Viena sub titlul: *Die Rechte der romanischen Nation gegen die Angriffe der Sachsen*, și în care atacurile sașilor sunt reduse la valoarea unor expectorațiuni cu șubrede temeiuri. Iar insinuațiunilor, cari se debitau în alte ziare împotriva cauzei sale, Șaguna le reflectă, de cele mai multe ori scriind însuși în „*Telegraful Român*”, înființat la 1853 ca organ politic bisericesc.

Între protivnicii lui Șaguna și ai nizuințelor sale se înșira apoi biserica romano-catolică, și ceea ce cu durere trebuie s'o amintim, chiar și biserica românească de confesiunea greco-catolică. Căpeteniile acesteia deasemenea priviau cu ochi răi tendințele de consolidare ale bisericii ortodoxe într-o metropolie independentă, probabil de teama, ca nu cumva o parte din credincioșii lor, în inima cărora trăia încă amintirea legii părăsite, să se reîntoarcă iarăși la sânul bisericii străbune, ale cărei forme de viață constituțională și altcum le puneau în vedere putința unei mișcări mai libere în afacerile bisericești. Dovadă, că pentru a-și apăra interesele bisericești, cari li se păreau amenințate, în 5 Septemvrie 1850 episcopatul din Blaj așterne un *memorand* la curtea din Viena, în care cere pentru biserica

unită cu Roma o metropolie neatârnată. Acestei cereri s'a și satisfăcut într'un timp foarte scurt.¹⁾

Dar, cu toate că faptul acesta formă acum o nouă stavilă în calea lui Șaguna, totuși tactul și înțelepciunea, care-l caracterizează pe marele ierarh în toate lucrările sale, i-a impus, față de cei de o neam și de o limbă, o atitudine leală și conciliantă. Raportul de pace și înțelegere, care l-a susținut totdeauna cu căpeteniile bisericii suiori, uneori pare a se fi înăspriat într'un chip vrednic de luare aminte. Relevăm un caz, pentru că el a provocat o altă broșură a lui Șaguna, de cuprins politic, care a apărut sub titlul: *Scrisori Apologetice, sau de apărare, ale arhiep. și metrop. Românilor de religia ort. răsărit. din Ardeal și Ungaria, Andrei Baron de Șaguna, Sibiu, 1867. 72 pag.*

Cărticica aceasta cuprinde patru scrisori deschise ale lui Șaguna către metropolitul Alexandru Șuluțiu din Blaj, scrise din 11 Septemvrie 1865 până în 20 Februarie 1867, prin cari se apără în fața invinuirilor, ce i s'au ridicat din partea cercurilor bisericești din Blaj cu privire la atitudinea sa în cauza uniunii Ardealului cu Ungaria, pe urma căreia începuse a fi considerat, din partea unora, ca trădător al intereselor naționale. Șaguna însă, care era totdeauna în clar cu atmosfera politică, se desvinovățește cu demnitate, scoțând la iveală motivele ținutei sale față de voința împăratului, dar în același timp afirmând, că toc-

¹⁾ Cf. G. Barițiu, op. cit. II p. 655 și 737. — Ios. Bedeus v. Scharberg, Beiträge zur Zeit-Geschichte Siebenbürgens, von E. Frieden-
sels, II, p. 192 și urm.

²⁾ V. Nr. 230—238 din a. 1850.

³⁾ Cf. Dr. II. Pușcariu: Mitropolia românilor ort., Sibiu 1902, p. 59.

guna: „Şaguna a fost tratat de un partid românesc din Transilvania ca vânzător al intereselor româneşti şi ca maghiarofil. Acum însă se vede, care erau adevăratele lui simţiri. În faptă, Mitropolitul transilvan, om politic dela creştet până'n tălpi, îşi cunoştea aşa de bine poporul, oamenii, inteligenţa, încât nu i-a crezut capabili de a rezista la 1866 cu efect la introducerea dualismului. *Ca toţi politiciii de talent, Şaguna era pesimist şi a calculat totdeauna cu în-
prejurările cele mai rele, nu cu cele mai bune. De altfel, lipsa lui de în-
credere nu în energia, dar în judecata
săndătoasă şi oarecum realităţii a conlu-
tătorilor săi a fost în parte adevărită
de vreme.*”

La 1904 scria d. N. Iorga în „Sămănătorul” despre „Andrei Şaguna, Mitropolit al Românilor neuniţi din Ardeal şi Ungaria, baron din graţia împăratului, şi din mila lui Dumnezeu unul din marii binefăcători ai naţiunii sale... „Puţine nume sunt aşa de populare în Ardealul românesc ca al lui Şaguna. Chipul lui cu ochii străbătători şi largă barbă răsfrată e în mintea tuturor, şi în conştiinţa generală a intrat faptul definitiv, că acest maestos bătrân a fost de pe scaunul său de episcop, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de oameni şi un îndreptător al vremilor, cărora nu li s'a supus ca exemplarele obişnuite ale omenimii, ci le-a întors de pe povârnişul lor spre culmea lui. Cât se va vorbi limba noastră pe cealaltă clină a munţilor părinţi, Ardeleanul de legea răsăritului — şi poate mâne şi cel unit cu Roma — va ţinea minte acest fapt.”

S'ar părea, că d. Iorga s'a înşelat cu privire la ţinerea de minte a celor uniţi cu Roma... Cel puţin aşa reiese din tendenţioasele spovăieli, fără sfârşit, ale „Unirii” din Blaj. — Decât acestea se pot considera ca elucubraţiile unor ireponsabili, glasul cărora nu pătrunde nici în Parnasul ştiinţei, nici la forul de judecată al opiniei publice. Fiindcă noi ştim, că toţi bărbaţii de samă ai bisericii gr. catolice, câţi au avut şi au vre-o influenţă în formarea opiniei publice româneşti au rostit cele mai frumoase aprecieri despre însemnătatea epocală a operei bisericeşti, culturale şi politice, săvârşită de mitropolitul Şaguna. Incepând dela cuvintele elogioase ale lui Cipariu, Alex. St. Şuluţu, Simion Bărnuţiu, G. Bariţiu şi până la declaraţia deputatului Iuliu Maniu, — care a mărturisit într'un discurs parlamentar, că după convingerea D-sale Şaguna a fost

pe vremea transacţiunii unicul talenţ politic al Românilor ardeleni — s'ar putea aduna într'un frumos mănunchiu aceste păreri unite, nu fiindcă purced dela oameni uniţi cu Roma, ci fiindcă ele se unesc cu judecata sănătoasă a istoriei şi cu opinia publică a Românilor din ori care parte.

Nu crede redacţia aşa numitei foi bisericeşti „Unirea”, că din incidentul aniversării centenare a naşterii lui Şaguna, şi-ar îndeplini mai bine chemarea naţională, reproducând opiniile favorabile şi hotărâtoare ale acestor bărbaţi vrednici, decât mănîindu-şi coloanele cu stupidităţi şi infamii, ca cele publicate în foile din Cluj şi din Caransebeş?

Colaboratorul „Unirii” cearcă să mai tăurească argumente contra lui Şaguna şi din nişte pretinse declaraţii, ce ar fi făcut contra „Statutului organic” protopopul Dr. G. Popovici, profesorul Dr. N. Bălan şi arhimandritul Iuliu Scriban. Despre cei doi dintâi nu ştim şi nu putem admite să fi făcut asemenea declaraţii, nici cu graiul, nici în scris. Mai curând îi credem chemaţi şi capabili a apăra această lege fundamentală a bisericii române-ortodoxe, decât a o defăima. Despre cel din urmă am auzit, că s'ar — fi apucat acum, în veacul al XX-lea, să pledeze, într'un mod cam suspect, pentru absolutismul ierarhic. Dacă e adevărat, regretăm sincer această pornire anahronistică a Prea Cuvioşiei Sale...

Din parte-ne încheiem cu dorinţa, ca mi'ostivul D-zeu să se îndure a trimite bisericii române, nu numai celei ortodoxe, ci şi celei unite — în fiecare secol câte un arhieru înzestrat cu aceleaşi însuşi de înaltă vrednicie, naţională, politică şi culturală, cari au împodobit odinioară personalitatea nemuritorului mitropolit Şaguna.

Sibiu, 3/16 Iunie 1909.

* *

† Dr. Aurel Mureşianu.

Avem trista şi dureroasă dorinţă se parentăm pe un coleg, pe cel mai de seamă şi mai distins dintre noi, pe Dr. Aurel Mureşianu, directorul ziarului „Gazeta Transilvaniei” din Braşov, care Duminecă sara a închis ochii pe vecie, părăsind această vale a plângerilor, în care a avut parte, ca toţi gazetarii români, de o viaţă sbuciumată, plină de jertfe şi de lupte grele, purtate cu abne-

gare şi cu eroism, până în momentele din urmă.

Chinuit de lungă vreme de o boală pe care i-a pricinuit-o ocupaţiunea istovitoare de puteri a gazetăriei, a depus acum condeiul agerul luptător român pentru totdeauna, şi a lăsat în mijlocul nostru un gol, care va fi multă vreme simţit. Pentru că rari sunt oamenii de talia reposatului Dr. Aurel Mureşianu, care şi în mijlocul celor mai înverşunate lupte de condee ştia să-şi păstreze bunul cumpăt şi ştia să lupte, nu în contra adversarului, nu în contra persoanei acestuia, ci în contra ideilor, principiilor, pornirilor sale. Dr. Aurel Mureşianu a fost totdeauna un adversar politic loial, cruţător, şi n'a căutat niciodată se atace ori se discrediteze persoane, ci păreri şi direcţiile politice ale persoanelor. A mai fost apoi şi de o consecventă rară în vederile sale politice, pe cari le-a susţinut cu multă energie, chiar şi atunci, când întreaga opinie publică, — la noi atât de schimbătoare, — părea a fi luat poziţie hotărâtă în contra lor.

Caracter firm naţional, luptător fără odihnă şi apărător luminat, sincer, cinstit şi credincios al intereselor poporului român din patria aceasta şi al aşezămintelor sale culturale-naţionale, — iată ce a fost mult regretatul Dr. Aurel Mureşianu, care ca un ostaş credincios steagului pe care a pus jurământul de fidelitate, în mână a jînut condeiul, în jurul căruia şi-a înleştat degetele subţiate şi istovite de putere, până în momentul din urmă, în care moartea cu o lină suflare i l-a smuls, iar pe neuitatul nostru coleg l-a trecut, cu multă cruţăre, fără dureri, în lumea cealaltă, unde îşi va afla acum odihna de care n'a avut parte în lumea aceasta, plină de frământări, de lupte şi de miserie.

Ne facem părtaşi la jalea adâncă de care e cuprinsă în momentele acestea de durere familia regretatului nostru coleg, căreia îi trimitem cele mai sincere condoleţe, iar pe sicriul confratelui depunem o lacrimă caldă, semnul iubirii şi al stimei nefăţărite pe care am avut-o totdeauna faţă de el.

Odihnească în pace!

Despre momentele din urmă ale regretatului Dr. Aurel Mureşianu scrie „Gazeta Transilvaniei” în numărul de Marţi următoarele:

„Moartea regretatului nostru director a venit pe neaşteptate şi a produs în întreg oraşul consternare mare şi profunde regret. Ştim cu toţii, atât cei din apropiere, cât şi cei din depărtări mai mari,

că Dr. Mureşianu e de timp îndelungat suferind şi că o boală complicată, provocată în mare parte de munca istovitoare a gazetăriei, îi amăreşte zilele vieţii. Deşi îl ştiam suferind trupeşte, îl vedeam însă totuşi neobosit la muncă, de dimineaţă până seara, ba şi nopţi întregi de arândul, când durerile adeseori crâncene îi alungau somnul atât de binefăcător.

În zilele din urmă Dr. Mureşianu devenisese ceva mai nervos în urma ultimelor procese de presă intentate „Gazetei Transilvaniei”. Amendele grele de închisoare şi de bani, şi procesele puse în mişcare în contra persoanei sale, l-au indignat şi amărât în măsură mare. Pe astăzi (Luni) a fost citat la Târgul-Murăşului pentru a fi ascultat în chestiunea articolului „Crăciunul”, scris de dânsul în „jurnalul sărbătorilor Crăciunului din anul trecut. Din cauza boalei sale, care nu-i permitea să părăsească locuinţa, a chemat la sine săptămăna trecută pe medicul tribunalului din Braşov, Dr. Kecskeméti, care examinându-i starea sanitară, i-a liberat un certificat medical. Sâmbătă seara după încheierea şi revidarea ziarului a trimis judei de instrucţie din Târgul-Murăşului acest certificat.

Eri, Duminecă, expirând termenul de 15 zile pentru achitarea amendei de o mie coroane dietată în procesul intentat pentru reproducerea cunoscuti soritori a poetului Björnson, a trimis înainte de prânz procuraturii din Târgul-Murăşului cu mandat postal această sumă. Până la amiază a mai scris o scrisoare particulară şi a primit vizita d-lui G. I. N'ca, unchiul dnei Mureşianu. După prânz a dormit până pe la orele 3. Trezindu-se din somn a revidat posta de după amiază, a cedit ziarele mai nouă, pregătind material pentru numărul proximal „Gazetei”, iar pe la 5 şi jum. a chemat servitoarea să-i aducă cina. La orele 6, când servitoarea a intrat în odaie ca să-i aducă un pocal de bere pe care-l ceruse — a fost lovit de apoplexie încetând imediat din viaţă.”

*

Dr. Aurel Mureşianu, s'a născut în 1847 în Braşov. Aici a primit instrucţiunea primară şi secundară, iar clasele ultime gimn. le-a absolvit în Blaj, sub conducerea lui Cipariu. Încă de tânăr tatăl său l-a iniţiat în mersul luptelor naţionale. În 1863 făcea serviciu de raportor la „Gaz. Trans.” despre desbaterile dietei din Sibiu. În 1865 s'a dus la Viena, unde a făcut cursul filosofic, apoi cel juridic... Ca preşedinte al societăţii tin. univ. a contribuit mult la restabilirea solidarităţii între tinerime, care se împărţise în două societăţi. Societatea reunită, la propunerea sa, a primit numele cel poartă: „România Jună”.

În 1872 făcuse doctoratul în drept în Viena şi a început praxa pentru advocatură. Şi-a întrerupt-o însă în 1877, pentru a se întoarce în patrie, unde avea să înlocuiască pe tatăl său îmbolnăvit. În 1877 a luat împreună cu Bariţiu la „Gaz. Tr.”, iar din 1878 începând până la moarte a fost directorul şi proprietarul „Gaz. Tr.”...

Dela 1885 a fost de repeti-te-ori ales în comit. part. naţion. În 1892 a refuzat mandatul, precum a declarat, pentru că nu consimţea cu curentul ce domnia în sânul partidului în afacerea „Memorandului”. Ca toate acestea a apărut cu căldură interesele solidarităţii în sânul partidului, şi mai ales în procesul „Memorandului”, ca apărător, având un rol de frunte, a con-

mai metropolitul Şuluţu poartă vina, că la consfătuirea din Alba-Iulia, ținută în 1866, s'a smuls cauza naţională de pe terenul continuităţii legale a comitetului naţional permanent, ales la 1865, ca efluxul întregii naţiuni, şi s'a dat pe mâna unor privaţi, înfăţişându-se astfel în faţa tronului ca o cauză particulară, susţinută pe calea instanţelor de rând. După ce s'a spart în chipul acesta solidaritatea naţională, şi după ce Şaguna n'are nici interes nici putinţă să se opună voinţii monarhului şi a regimului, singurii factori decizatori în cauza uniunii, dânsul declină ori-ce răspundere dela sine, zicând: „Între astfel de împrejurări critice pentru mine, nu este mai consult, decât să fiu cu priveghere, ca onoarea naţiunii şi cauza ei dreaptă să nu se compromită în nici un chip, sau cel puţin nu cu vina arhierilor”. Dealtcum, întreagă apologia lui Şaguna e ținută în ton calm şi aruncă o lumină atât asupra principiilor sale politice, cât şi asupra judecăţii greşite, care se formase în jurul persoanei sale, la 1866—1867, în cercurile clericale din Blaj şi într-o parte a obştii româneşti.

Mult mai importantă este însă, supt raportul obiectului ce ne preocupă, lupta purtată de Şaguna, tot pe terenul literar, cu episcopul Hackmann din Bucovina, un alt duşman înverşunat al nizuinelor sale pentru recăştigarea autonomiei bisericeşti.

Episcopul Hackmann adevă, în conţelegerea, ce a avut-o cu Şaguna prin anii 1849—1850, se învoise, ca în mitropolia pentru a cărei reînfiinţare se lucra, să fie cuprinşi toţi supuşii monarhiei austro-ungare de confesiunea greco-orientală şi de naţionalitate română. Mai târziu însă

Hackmann, de sigur supt influenţe stfeine, şi-a schimbat planul. În scrisoarea, care o trimite lui Şaguna, la 26 Septembrie 1860, îşi exprimă părerea, ca şi în cazul când episcopia din Sibiu s'ar ridica la treapta de mitropolie, totuşi ar fi consult, ca noul mitropolit să recunoască supremaţia patriarhului din Carlovit, pentru a se păstra astfel nevătmată unitatea dogmatică şi canonică a bisericii ortodoxe. La această întorsătură neaşteptată, în 6 Octombrie 1860, Şaguna răspunde lui Hackmann într'o lungă scrisoare, în care-i lămureşte cu foarte frumoase argumente canonice, chestiunea „capului bisericesc”. Până când dela icoana simbolică din fruntea pidalionului — o corabie, ce pluteşte pe întinsul mării şi în care Isus Cristos e înfăţişat ca cârmaciul, iar apostolii ca vâslaşi — şi întemeindu-se pe explicarea sf. Ioan gură-de-aur, Şaguna urmează:

— „Garanţa cea mai sigură pentru susţinerea în curătenie a religiei şi a canoanelor noastre, pentru întărirea strânsă a bunei înţelegeri între toţi arhierii din Austria şi pentru susţinerea în vază a ortodoxiei noastre, nu se poate afla în individualitatea trupească, fie ea înzestrată cu ori-ce titlu, ci numai şi numai în aceea individualitate duhovnicească, pe care însaşi biserica din Constantinopol o numeşte căma bisericii întregi şi pe care o efectuează sinoadele, în care se adună, după firea obiectelor, sau numai arhierii sau şi preoţii şi cei mai aleşi creştini”.

Nu un om muritor şi plin de slăbiciuni, ca toţi oamenii, poate fi aşadar capul adevărat al bisericii, — zice Şaguna cu toată dreptatea — ci singur Mântuitorul Cristos, cel care a întemeiat-o şi o cârmuieşte în chip nevăzut;

iar cârmuitorii văzuţi şi vremelnici ai bisericii sunt sinoadele, cari se întrunesc spre a urmă sf. canoane bisericeşti, rămase dela apostolii lui Cristos. Iată cât de limpede şi de hotărât îşi desfăşură Şaguna convingerea cu privire la suzeranitatea în biserică, convingerea care i-a slujit de razim în tot decursul luptelor sale pentru recăştigarea mitropoliei şi după aceea la organizarea şi conducerea acesteia. Călăuzit totdeauna de principiile fundamentale dogmatice şi canonice ale bisericii ortodoxe şi de practica veche a acesteia, Şaguna a înţeles, că adevărata formă de viaţă şi de ocărmuire în biserică noastră nu poate fi decât cel mai larg constituţionalism.

Reţinând aceste concluziuni din scrisoarea lui Şaguna,¹⁾ să revenim la obiect.

Episcopul Hackmann, după răspunsul acesta, şi-a schimbat planul cu desăvârşire. La 1861, cere şi el dela împăratul înfiinţarea unei mitropolii ortodoxe în Bucovina, bazându-se pe hotărârea sinodului eparhial, care l-a ținut în Cernăuţi, în 29 Februarie 1861, şi la care au luat parte numai feţe bisericeşti. Şi, ce e mai semnificativ, sinodul acesta invitase şi episcopul ortodox ardelenă să se alăture, ca sufragana, la viitoarea mitropolie bucovineană, iar hotărârile, cari le-a adus, au fost cuprinse într'o broşură, cu titlul: *Dorinţele dreptcredinciosului cler din Bucovina în privinţa organizării canonice a diecezei şi a ierarhiei sale în organismul bisericii ortodoxe din staturile Austriei, Cernăuţi, 1861.*

(Va urma).

¹⁾ Întreagă scrisoarea se găseşte în *Documente pentru limbă şi istorie*, I. p. 340, publ. de Arhim. Dr. Il. Puşcariu.

tribuit în mod deosebit la succesul moral obținut.

Mureșianu a stăruit pentru a căuta legături cu popoarele din patrie, cari au asemenea soarte și interese cu Românii. În acest scop a călătorit în 1891 la Praga, cu ocazia expoziției naționale a Cehilor unde în fruntea celor 30 Români a fost primit cu multă simpatie. Această vizită a contribuit mult la apropierea Slavilor din Ungaria către Români, și a deșteptat interesul lor pentru luptele Românilor. Mureșianu și-a jertfit toată viața sa cauzei poporului român. Pentru focul și entuziasmul cu care a pășit pe arenă, a fost adese persecutat. Avuse și două procese de presă, în 1888 și 1890. În ambele cazuri s'a purtat cu bărbăție, apărând dreptul limbei materne cu succes moral, care a produs un puternic echo în presa din patrie și străinătate...

Înmormântarea decedatului confrate se face astăzi, Mercuri, la orele 4 d. a. în cimiterul capelei române din Groaveri, în Brașov. Cortegeul funebrel pleacă dela locuința defunctului din Piața-mare nr. 30. Pe sicriul decedatului s'au depus mai multe coroane, iar la adresa familiei și a redacției au sosit numeroase telegrame de condolență. „Gazeta Transilvaniei“ a apărut încadrată în negru. Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebru: Pătrunși de adâncă durere, aducem la cunoștința radeniilor, prietenilor și cunoșcuților, că mult iubitul nostru soț, tată, frate și cumnat **Dr. Aurel Mureșianu**, proprietarul și directorul „Gazetei Transilvaniei“, după îndelungată suferință a încetat din viață ieri, Duminică în 7/20 Iunie la orele 6 p. m., în al 62-lea an al etății și în al 21-lea al fericiitei sale căsătorii. Înmormântarea iubitului răposat se va face Mercuri în 10/23 l. c. la 4 oare p. m. din casa proprie, Târgul Inului nr. 30, în cimiterul capelei române din Groaveri. Brașov, 8/21 Iunie 1909. Elena Dr. Aurel Mureșianu n. Popovici, soție. Aurel și Elena fi. Elena general M. Groza Sevastia C. Davidescu, surori. Iacob Mureșianu, frate. General M. Groza, C. Davidescu, cumnați. Otilia I. Mureșianu n. Brădușianu, cumnată. Și copiii lor.

Despărțământul Sibiiu al Asociațiunii la Turnișor.*)

Duminică în 13 Iunie n. a făcut desp. Sibiiu o excursiune culturală la Turnișor, sub conducerea directorului Dr. E. M. Cristea, însoțit de domni Dr. Ioan Lupas, Octavian Goga, Aurel Bratu, Ioan Schiopu și Dum. Câmpean.

Programul a început cu slujirea sf. liturgii. A slujit directorul despărțământului Dr. Cristea, asistat de diaconul D. Câmpean. Cântările le-a prozăcut nou înființatul cor mixt al Turnișorenilor, sub conducerea parohului Romul Platoș.

După sf. liturgie dl. Dr. Cristea a ținut poporului o cuvântare ocazională potrivită, indicând mai multe mijloace pentru a ridica starea culturală a Turnișorenilor.

Apoi prof. semin. Dr. I. Lupas a ținut o prelegere despre activitatea lui Șaguna pentru ridicarea poporului român pe toate terenurile. Poporul a rămas foarte mulțumit de cunoștințele împărtășite pe înțelesul tuturor.

După prânzul oferit oaspeților de parohul local R. Platoș, s'a întrunit poporul în edificația școlii, unde prof. semin. A. Bratu a ținut o conferință despre Asociațiune, scopurile urmărite de ea și despre prezidenții Asociațiunii.

S'a întemeiat o *bibliotecă populară*, punându-se în eputul făcut deja cu cărți donate de comitetul central al Asociațiunii, de despărțământ, de editura „Luceafărului“.

S'au împărțit poporului zeci de cărți și cărțile din biblioteca Asociațiunii și multe donate de dl. Oct. Goga. Poporul oferă muzeului național o păpușă — reprezentând portul original din Turnișor.

Directorul Dr. Cristea ține poporului o conferință despre însemnătatea portului național și datorința de a-l păstra, dimpreună cu toate câte formează avutul național al poporului nostru.

S'a întemeiat o *agentură* a despărțământului, în frunte cu preotul R. Platoș, ca prezident, învăț. Ioan Platoș, ca notar și membrii Radu și Muntean.

Directorul Dr. Cristea mai vorbește despre însemnătatea însoțirilor, laudă străduințele pentru întemeierea și susținerea *corului bisericesc* și dă indicații pentru întemeierea unei *Reuniuni de femei* pentru împodobirea bisericii și alte trebuințe sătești.

*) Întârziată din lipsă de spațiu.

În fine profesorul Dr. Lupas a mai vorbit poporului despre *fruntașii poporului* și despre datorința acestuia de a ține la ei și a-i sprijini în nzuințele lor pentru înaintarea poporului.

Seara a fost producțiunea corului mixt cu cântări și teatru. Corul a suportat cu succes foarte mulțumitor proba de foc în fața publicului întrunit din toate comunele vecine.

Excursiunea a fost succasă.

Examene.

Examenele publice din religie în Sibiiu. Ovațiuni aduse noului protopresbiter Dr. I. Dobre.

— 23 Iunie n.

Mercuri în 9, Vineri în 11, Sâmbătă în 12 și Mercuri în 16 Iunie st. n. s'au ținut examenele publice cu 340 elevi ai dlui catehet **Ilie Hociță**, cu băieții și fetele dela toate școlile elementare, cu elevii dela școala reală și gimnasiul sășesc și cu elevii dela claustrul ursulinilor și cel franciscan împreună cu preparandii, sub prezidiul dlui protopresbiter militar **Pavel Boldea**, ca comisar consistorial.

Dl catehet **Ilie Hociță** și cu ocaziunea aceasta a dat dovezi de conștiințiozitate, cu care își împlinește greaua sa chemare, iar elevii și elevii prin răspunsurile frumoase și corecte au mulțumit pe deplin pe dl comisar, pe directorii institutelor și pe părinții și publicul care a asistat la examene.

La finea examenelor dl comisar adreșându-se elevilor și elevelor li-a dat povești bune pentru viață și li-a pus la inimă iubirea de biserică și de neam.

Examenele publice cu elevii dela gimnasiul de stat din Sibiiu în număr de 208, s'a ținut Luni în 21 și Marți în 22 Iunie st. n. tot sub prezidiul dlui protopresbiter **Pavel Boldea**, ca comisar consistorial.

Din precisiunea și siguranța răspunsurilor date din partea elevilor s'a putut vedea și de data aceasta statornicia în muncă și priceperea dlui catehet Dr. I. Dobre.

La finea examenului dl comisar **P. Boldea** într-o călduroasă și avântată vorbire constatând progresul făcut — arată însemnătatea religiei, și constată că nu există popoare și state fără religie, și că popoarele cari au decăzut în cele religioase au perit de pe fața pământului. Apreciază apoi activitatea de 5 ani a dlui catehet Dr. I. Dobre, la acest institut cercetat de mulți elevi români, îl felicită pentru denumirea sa de protopresbiter la Deva și dorește, să lucreze și pe viitor cu același devotament și abnegațiune pentru binele poporului, bisericii și a națiunii ca până acuma.

Entusiaste aclamări din partea studenților. Dl profesor **Bourndsz Ernő**, care înlocuie pe dl director, în o vorbire mai lungă și frumoasă încă laudă activitatea dlui Dr. I. Dobre, în numele directorului și a corpului profesoral, îl felicită la denumirea de protopresbiter și îi dorește mult succes în noua carieră.

Elevul din cl. VII. **I. Mănișu** în numele elevilor rostește apoi următoarea vorbire:

Prea onorate domnule protopresbiter! Mult iubite domnule catehet! În numele colegilor mei îmi permit a vă felicită și eu la denumirea dvoastră de protopresbiter. Noi elevii dvoastre ne bucurăm de frumoasa înaintare, dar regretăm nespuse de mult pierderea bunului și conștiințiosului catehet, care timp de 5 ani cu multă pricepere ne-a învățat iubirea de biserică și neam. Mulțumindu-vă pentru toate, vă dorim mult noroc și fericire în noua și frumoasă carieră! Să trăiți la mulți ani!

La fine dl catehet Dr. I. Dobre emoționat mulțamește tuturor și își ia rămas bun dela elevi, adreșându-le frumoase povești religioase-morale.

NOUTĂȚI.

Post de referent bisericesc. Conzistorul gr. or. român din Arad publică un concurs pentru ocuparea în mod provizor a unui post de referent bisericesc la consistorul arădan. Beneficiul împreună cu acest post este salar anual de 2400 cor. și bani de cvartir 500 cor. Termenul de recurs este până în 30 Iunie v. 1909.

Românii din America vor organiza o mare serbare națională în Cleveland cu ocazia împlinirii de 100 de ani dela nașterea neuitatului arhieru, a marelui Andrei Șaguna. E de dorit, ca toți românii d'acolo să ia parte la serbarea aceasta centenară.

Biserică română în Canada. S'a ridicat o frumoasă biserică română ortodoxă în Roulean-Sask, în Canada, și va fi sfințită în ziua sfinților Apostoli Petru și Pavel, prin parohul acelei biserici, protosinelul **Benedict Ilescu**, care a primit dela casa bisericii din București un frumos rând de ornate bisericești și un tricolor național, pentru a-l pune în turnul bisericii cu ocaziunea sfințirii ei.

Scotus Viator în România. În primele zile ale călătoriei sale prin România scriitorul englez a fost surprins de faptul, că românii din regat pun prea puțin interes pentru cauza românilor de peste hotare. El s'a așteptat să găsească în România o însuflețire puternică pentru frații de peste munți. Mirarea și-a exprimat-o față de mai mulți oameni politici d'ai țării. Despre evreii din Moldova Scotus Viator zice, că nu sunt așa de bine organizați economic și politic și ca și evreii din Ungaria.

Naționalism slăbit? Două dintre revistele cele mai mari și răspândite germane, „*Illustrierte Zeitung*“, din Lipsa și „*Moderne Kunst*“ în numerele mai noi au consacrat articole de informațiuni privitoare la Ungaria. În partea unde se vorbește și despre orașele și satele ardelenesti sau din Banat, numitele reviste pomeneșc numai de numirile ungurești, deși limba germană își are vechile sale numiri pentru aceste localități. Astfel cetim exclusiv: Brassó, Nagyazeben, Beszterce, Medgyes, Heskulesfürdő, Kisdizsard, Vöröstorony-pász ș. a. — Așupra compatrioților noștri sași faptul acesta, venit din Germania, a făcut cea mai proastă impresiune.

Tolstoi. Din Moscova se vestește, că bătrânul Tolstoi, deși de optzeci de ani, face plimbări călare în fiecare zi, șade mult la masa de scris, și lucrează acum la o povestire cu subiect luat din revoluția rusească.

Polonia rusească de vânzare. Un ziar berlinez aduce știrea că în luna trecută s'a ținut o conferință în Petersburg unde un distins publicist rus a vorbit în fața unui public ales și numeros asupra Poloniei rusești, zicând că Rusia să vândă cele zece guvernameente polone, câte are țara aceasta, și anume *Germaniei*, pentru un preț de 16 miliarde de mărci. În același înțeles a vorbit la Varșovia, tot atunci, un publicist polon. Ziarul berlinez „*Neueste Nachrichten*“, crede, că astfel de conferințe importante, în două centre rusești, nu s'ar fi putut ține fără știrea și încuviințarea guvernului răsesc. Și d'aceea zice, că în Rusia cercurile hotărâtoare se ocupă în adevăr cu ideea vânzării, care în Germania a fost primită numai ca o interesantă curiositate.

Frig mare. În Predeal, Azuga și Bușteni (România) a nins zilele trecute și s'a lăsat frig mare. În cursul unei nopți au murit 70 de oi din turma unui cioban. Asemenea a fost frig mare prin Maramurăș, unde oamenii au trebuit să facă foc în case.

Ciocnire. Un tren de marfă s'a ciocnit la gara din Piski cu o locomotivă. S'au zdrobit zece vagoane, și au fost răniți trei inși din personalul trenului.

Impotriva prințului Gheorghe. O corespondență din Semlin anunță, că în partidul conțarilor domnește o adâncă amărăciune în contra prințului Gheorghe al Sârbiei. Conducătorii acestui partid declară în public, că nu vor mai suferi atacurile prințului îndreptate asupra lor. Principele primește zilnic scrisori, în care e făcut băgător de seamă, că nu și părăsese locuința fără a fi întovărit de cineva.

Shakleton. În cinstea exploratorului polului sudic s'a dat în Londra un banchet literar de către editorul Heinemann. La banchet Shakleton a povestit cât de grozav a suferit de foame el și oamenii din expediția sa. Așa atunci, în părțile acelea ghețoase, a înțeles ce va să zică a răbda de foame, zicând: Niciodată nu voi trece neapăsător pe lângă un flămând! Shakleton va călători prin toate capitalele, ținând conferințe despre cercetările sale. Iar în toamnă are să apară cartea sa în editura lui Heinemann.

Nefericire. Un copil de țăran din satul Cazacu, în România, s'a uroat într'un pom după cuiburi de pasere. Perzându-și echilibrul a căzut tocmai într'un par din gard, atât de rău, încât parul ascuțit i-a pătruns corpul și i-a ieșit prin spate. A murit la moment bietul băiat.

La Mercurea se va ține târgul de vite în 25 și 26 Iunie, iar târgul de mărfuri în 28 Iunie n.

Recolta anului. După datele statistice intrate la ministrul de agricultură despre starea sămănăturilor din țara întregă, recolta anului acestuia e cu mult mai slabă decât cea din anul trecut. Recolta slabă se anunță și din Franța.

O trupă germană de opere a plecat de curând în Africa răsăriteană, să reprezente „*Văduva veselă*“, „*Prințesa Dollarilor*“, „*O femeie divorțată*“ și alte opere. Africanii vor fi neapărat încântați de bunătățile culturii europene.

La fondul văduvelor și orfanilor, întemeiat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“ au mai dăruit: Stefan Doichita, sodal frizer 30 bani, doamna Ersilia Vătășan n. Toma 20 bani, Ioan Bologa, măestru pantofar 30 bani, Simeon Florea, măestru măsar (Săcel) 20 bani, Maria Bologa, soție de pantofar 30 bani și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani.

Viață socială.

„*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*“ invită la concertul ce se va aranja cu concursul capelei orașenești din loc Sâmbătă, la 26 Iunie n. c., în sala mare dela Gesellschaftshaus. Dirigent A. Bena. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „*Dr. Daniil P. Barcianu*, pentru ajutorarea calfelor fără lucruri“. Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare: De persoană 1 cor. 20 fil. Insignii de dans pentru dansatori 50 fileri. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale publică. Programul e următorul: 1. N. Popovici-Kirchner: Hora dobrogeană, cor mixt cu acompaniament de orchestră. 2. A. Bena: Suspina partea I. a) solo de tenor (dl I. Stanciu); b) cor mixt cu acompaniament de orchestră. 3. a) D. G. Kiriac: Morarul; b) A. Bena: Pe deal, coruri mixte a capella. 4. I. Mureșianu: Brumărelul, baladă pentru cor mixt, solo de sopran (doara E. Roman), solo de bariton (dl G. Trifan) și acompaniament de orchestră. 5. Așa ești de frumoasă, solo de tenor (dl I. Stanciu), cu acompaniament de orchestră. 6. A. Bena: Uvertură națională, pentru orchestră. 7. G. Coșbuc: Recital, poezie declamată de domnul I. Miga. 8. C. Porumbescu: Cîntec, operetă comică pentru cor bărbătesc cu soli și orchestră. Vornicul (bass. II.): George Mocian. Martin (tenor I.): I. Stanciu. Buour (tenor II.): N. Ișan. Toader (bass I.): G. Trifan. Joc.

Petrecere în Turda. Societatea de lectură a femeilor române din Turda aranjează petrecere de vară Luni în 12 Iunie st. n. a. c. (în ziua ap. Petru și Pavel) în sala cea mare a hotelului „*Elisabetă*“ din Turda. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat se va întrebuința pentru întregirea bibliotecii societății. În ziua următoare excursiunea la „*Cheia Turzii*“.

Poșta ultimă.

Wekerle la Viena.

Eri, Marți, a fost primit în audiență la Viena prim-ministrul **Wekerle**. A stat în fața Maiestății Sale dela ora unu d. a. până la două și trei sfereturi. Maiestatea Sa nu a primit propunerile dlui **Wekerle**, referitoare la rezolvarea crizei, condiționată de unele concesii, în urma cărui fapt **Wekerle** a rugat pe Maiestatea Sa, să dispenseze guvernul dela purtarea agendelor. Maiestatea Sa a răspuns, că guvernul se mai stee *câteva zile* la postul seu. Se crede, că vor urma schimbări mari în politica internă a țării noastre.

Pentru tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută

doi culegători

cari să cunoască perfect limba română, eventual și alte limbi. Se mai cere ca respectivii să fie în stare a efectui și lucrări de acidență. — Condiție sigură.

Nr. 568/909.

[184] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățăto-rești dela școalele din comunele mai în jos înscrise în protopopiatul Turda, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Turda salar 800 cor. în rate lunare anticipative, cuartir în natură și 20 cor. relut de grădină. Remunerație cinstită pentru conducerea corului bisericesc și alte condiții favorabile pentru eventuale prestări scripturistice.

2. Agârbiciu salar 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc cum și remunerație separată pentru conducerea corului bisericesc.

3. Cristiș salar 600 cor., cuartir și grădină.

4. Găbud salar 600 cor., cuartir și grădină.

5. Hidiș salar 600 cor., cuartir și grădină.

6. Săniacob salar 600 cor., cuartir și grădină.

7. Soponel-de-Câmpie salar 600 cor., cuartir și grădină.

Cu 1 Iulie 1910 salariile din orașul Turda și comuna Agârbiciu se vor întregi din mijloace proprii la suma de 1100 respective 1000 cor., iar în celelalte comune la 1000 cor., conform legii nouă școlare din ajutoare contemplate dela stat.

Cuincuenalele se vor computa dela data introducerii în post. Anii petrecuți la alte școli nu se vor computa la cuin-cuenii.

Cei aleși vor fi datori a instrui și în școala de repetiție, a conduce grădina de pomărit și a cânta în Dumineci și sărbători la utrenie și la sf. liturgie cu elevii. Informațiuni mai detaliate se pot primi dela subscrisul oficiu.

Concurenții să-și înainteze petițiunile concursuale instruite în ordine în termi-nul deschis la acest oficiu și sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alege la biserica spre a face cunoștință cu poporul.

Turda, 6 Iunie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în în-țelegere cu comitetele parohiale concer-nente.

Jovian Murășian
protop.

Nr. 614/1909

[183] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăță-tor la școala confesională gr. or. din Bo-bohalma, se iese concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegra-ful Român”.

Enolumentele împreunate cu acest post sunt cor. 600 din repartitie.

Învățătorul ales va instrua elevii și în cântările bisericești, va conduce și școala de repetiție.

Cuincuenalele se compusă începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerup la această școală.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform legii în vigoare la sub-semnatul oficiu protopresbiterial (u. p. Kü-küllövár.) în termenul indicat mai sus.

Concurenții au să se prezinte în co-mână în vre-o Duminecă spre a se cunoa-ște cu poporul și a cânta în biserică.

Cetateadebaltă, 25 Aprilie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului „Tárnava” în conțelegere cu co-mitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresb.

Anunt.

Aduc la cunoștința On. public, că mijlocesc acordarea a tot felul de **împrumuturi** cambiale, ipo-tecare (pe intabulare) cu obligații etc. la noua înființată bancă cultu-rală „**Lumina**”; precum și **asigu-rări** după combinațiile cele mai a-vantajioase. De asemenea **cumpă-rări și vânzări** de realități de orice categorie. Dau informațiuni și lămuriri detaliate gratuit pe lângă trimiterea portului poștal.

Agentura:

Victor Stoicoviciu

[150] 12—

Sibiu, (Jungewaldstr. 2)

Redactor responsabil Teodor V. Păcățiar.

Nr. 289/1909 of. ppresb. [180] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Plopiș, devenită vacantă prin ale-gerea parohului Alexandru Ciocăș de ca-pelan în Cărbunar, prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru congru.

Concurenții vor înainta cererile, in-struite conform prescrișelor legii, subsem-natului oficiu în termenul anunțat. În a-cel timp conform dispozițiilor regulamen-tare se pot prezenta în parohie pentru de a cânta în biserică ori a celebra și cuvânta.

Lăpușul unguresc, 30 Maiu, 1909.

Oficiul protopopesc al tractului gr.-or. român Cetatea de piatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 24/1909.

[179] 3—3

Publicare de licitație.

Zidirea bisericei din filia Popesci să va da în întreprindere **Duminecă în 14/27 Iunie a. c.** la 11 oare a. m. la fața locului pe cale de licitație minuentă.

Prețul strigărei e statorit în suma de 10.000 cor. și reflectanții au să depună înainte de licitație ca vadiu 1000 cor. în numărărar sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese să pot vedea la oficiul parohial gr. or. rom. din Cherghes (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial își rezervă drep-tul a da întreprinderea la celce va oferi mai bune garanții fără privire la suma o-ferită.

Popesci, la 31 Maiu 1909 c. v.

Alexandru Petreu **Nogița George**
par. și preș al com. par. episcop I.

Nogița Iordan
episcop II.

Nr. 377/909.

[178] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învă-țători din parohiile mai jos înscrise se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Borgo-Mijloceni (al II-lea post de nou instituit) cu salar fundamental de 1000 cor., enomit 800 cor. din cassa bise-ricască și 200 cor. întregire dela stat. Quinquenalile sunt deja asigurate dela stat. Cuartir, lemne de foc și grădină.

2. Blășfalăul-inferior cu salar de 600 cor. încassat prin repartitie dela po-por. Cuartir, lemne de foc și grădină.

3. Blășfalăul superior cu salar de 600 cor. încassat prin repartitie dela po-por. Cuartir, lemne de foc și grădină.

Cu 1 Septembrie a anului 1910 și sa-lariile împreunate cu posturile de sub 2 și 3 se vor întregi la 1000 cor., parte din mijloacele proprii, parte cu ajutor dela stat.

Cei aleși se îndatorează a instrui în școala de repetiție a conduce școala de pomărit, a cânta în Dumineci și sărbători cu elevii la sf. liturgie, a înființa coruri bisericești și a instrua în școalele de adulți.

Concurenții să-și înainteze cererile de concurs instruite cu documentele rece-ruite în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial și înainte de ale-gere să se prezente poporului în biserică spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Blășfalăul-de-sus, în 28 Maiu 1909.

Oficiul protopresbiterialului ortodox român al Bistriței în conțelegere cu co-mitetele parohiale.

Vasile Bălan
adm. ppresb.

Nr. 206/1909,

[177] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea în mod definitiv a postului vacant de învățător la școala con-fesională gr. or. română din Ilia, să es-crie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Enolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor. — una miă cor. — salar fundamental solvibil anticipative în rate lunare, eventual trei lunare din cassa biserice, cuartir corespunzător în localul școalei, grădină eventual 1 ecvivalen de 20 cor. și 16 m. lemne, din cari este a se încăzi și sala de învățământ.

Dela învățătorul care va fi ales la acest post să cere ca să propună și Rel-giunea în școală să fie cântăreț bun, obli-gat fiind să presteze și serviciile de can-tor în una din strane în Dumineci și sărbători și să instrueze și conducă un cor vocal bisericesc.

Cuincuenalele i să compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Concurenții la acest post au a-și aș-terne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopres-biterial în termenul sus indicat, îndatorți

find a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântări.

Ilia, la 28 Maiu 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial.

George Oprea
protopresb.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . 1.60
Povești pentru anul prim școlar (lec-tiuni după treptele formale) Ed. II . . . 2.—
Carte de cetire a II-a . . . —50
Noul Abecdar ediț. II-a . . . —40
Călăuza noului Abecdar . . . —20
Dr. Daniil P. Barciannu. Vieța și activitatea lui . . . —50
Lecții de psihologie . . . 1.20
” de didactică . . . 2.40
Se pot procura dela
Librăria arhidiecezană.

Dela Librăria arhidiecezană, Sibiu, se pot procura următoarele compo-zițiuni muzicale de **A. Bena**:

Sboar'al nopții negru flutur, pentru voce și pian . . . 1.50
Nu m'abandona, pentau voce și pian . . . 1.50
La fână, cor bărbătesc . . . —80
Haide-ți feciori, cor bărbătesc . . . —50
La vin, cor bărbătesc . . . —60
La bere, cor bărbătesc . . . —60
Imn religios, cor bărbătesc . . . —50
Toast, cor bărbătesc . . . —50
Eu mă duc codrul rămâne, cor bărb. . . —50
Românul, cor bărbătesc . . . —50
Serenadă, cor bărbătesc . . . —50
Suspina, cor bărbătesc . . . —50
Cântec popular (Mori mândro) c. bărb. . . —50
Sum vânător, cor bărbătesc . . . —50
Era o seară lină, cor bărbătesc . . . —50
Serenadă, cor mixt . . . —60
Flori de nufăr, cor bărbătesc . . . —80
Pre tine te lăudăm, cor mixt . . . —80
La fântână, cor mixt . . . —50

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrare bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [13] 15—52

Săpun de lapte de lilie**Steckenpferd.**

Cel mai bun săpun pentru piele și contra petelor de soare.

Se capătă pretutindeni!

[38] 18—40

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuise de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane**, ornate pentru **Diaconi**, **Patra-fire**, **Prapore**, **Steaguri** pentru societăți, **Balda-chine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire**, **Crucei**, **Cădelnițe**, **Candile**, **Discuri**, **Stea**, **Copie**, **Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană

(103) 12—52 se execută și încassările numitei firme.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,